

# Vit eiga ikki at óttast nýggjar jarðskjálvtar við Føroyar

Fyri fyrstu ferð nakrantíð er ein jarðskjálvti máldur í føroyskum øki. Hetta hendi 29. september á Lúsabanka. Bert eina ferð áður, tað man veit um, hefur jarðskjálvti verið í Føroyum. Hetta var í Vági í 1967. Tann jarðskjálvtin var so tøtt at bygdum øki, at ristingarnar merktust væl. Vit eiga ikki at óttast nýggjar jarðskjálvtar og heldur fær tað avleiðing fyri komandi oljuleiting heldur leiðslan á Jarðfrøðissavningnum

JAN MULLER

Um onkur heldur tað man vera stendeytt á Jarðfrøðissavningnum, so fer hann skeivur Komandi oljuleiting við Føroyar hefur við sær nøgv og livligt virksema á hesum stovni, ið hefur ein rættliga tyðandi og sentralan leiklut í útboðing, sum í næstum fer at verða umrødd á lögting og í miðlunum. Harumframt eru tey á Jarðfrøðissavningnum sera spent um tað, sum hendur í undirgrundini, og her verður hugsað um broytingar so sum jarðskjálvtar.

Vanliga plaga vit ikki at knyta jarðskjálvtar og eina livandi undirgrund á Føroyum. Hvussu ikki í nýggjari tíð. Hetta er nakað vit bara hoyra um hendur aðrastaðni. Men nú hava vit so fingið progví fyrri, at eisini um okkara leiðir eru ristingar í undirgrundini. Hetta hefur møguliga altíð verið so, men av tí at vit ongantíð hava havt í Føroyum eru heldur ongar ristingar máldar. Til fyrri nýliga, Tann 29. september slapp nýggja matitól á Húsareyni at royna seg fyrri fyrstu ferð. Mátarin máldi ristingar á Lúsabanka í ein útsýningur úr Føroyum. Talan var um ein minni jarðskjálvti uppa 3.0. Episentrið, t.v.s. sjálf kjarnan í skjálvtanum var 17 kilometrar undir havbotninum. Skjálvtin varð eisini máldur í sjey ymsum plássum í Onglandi, Orknøyggunum og Hebridunum.

Á Jarðfrøðissavningnum hava tey alt við at goyma „gleðina“ um hetta „nýggja“ fyrbrigdið í tí annars „stendeyðu“ føroysku undirgrundini. Slíkar ristingar eru áhugaverdar, tí tey kunna siga okkum nakað um undirgrundina fyrr og kanska eisini í framtíðini. Allar broytingar kunnu geva okkum nýggja vitan.

## Eingin vandi

Er nakar vandi á ferð fyrri

fólk og fær spurdu vit stjóran á Jarðfrøðissavningnum, Martin Heinesen - og kann staðfestingin av slíkum ristingum fáa óhepnar avleiðingar fyri eina komandi oljuleiting?

„Man kann sjálvandi ikki siga nakað við 100% vissu, men eg haldi ikki, at ristingar bráttliga skulu fara at kenna seg ótryggar og ímynda sær komandi skjálvtar sum teir vit hoyra um í øðrum londum. Heldur ikki haldi eg, at oljufelag og umhvorsvismyndugleikar skulu kenna hetta sum nakra hótta.“

Heri Ziska sigur seg tora at lova fólk, at tað fara ikki at koma jarðskjálvtar í Føroyum, sum skaði fer at standast av.

Hvat oljuleiting viðvíkur so heldur Martin Heinesen ikki, at hetta kann koma at skaða nakað.

Martin Heinesen og Heri Ziska, ið báðir eru faktólk á okinum, hava harafturi-

móti seinastu og fyrstu mætningina av einum jarðskjálvti við Føroyar hava stóran visindaligan tyðning. Hetta eru tyðandi upplýsingar hjá teimum, sum dagliga arbeiða við at kanna føroysku undirgrundina. Hevði Jóannes Rasmussen, sáli lívað, so hvødu útslagið á mátaranum á Húsareyni verið kærkomið, tí tað hevði kunnað givið honum nýggjar upplýsingar at arbeiða við. Neyvan nakar føroyingar mundi vitað so nøgv um føroysku undirgrundina sum nettupp Jóannes Rasmussen. Tá ristingarnar vóru í Vági setti hann seg í samband við mátarastöðir í grannalondum okkara fyrri at vita, um tað hvødu mált ristingarnar í Vági. Men har visti tað seg, at tað hevði verið rættliga friðarligt. Ristingarnar í Vági stóðu eisini frá einum skjálvti, ið var óvarliga í jarðskorpuni. Teir sterku skjálvtarnir eru oftast sera djúpt niðri. Eftir



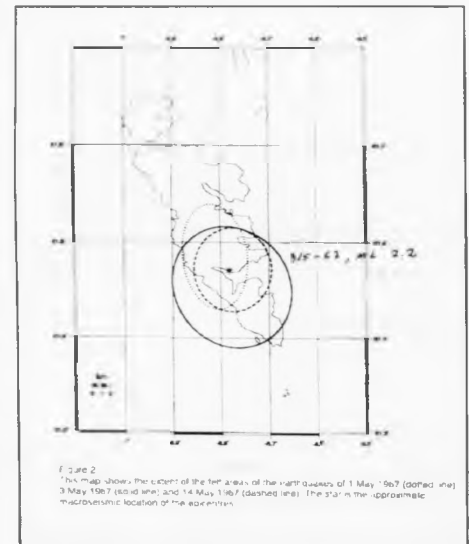
skjálvtin í Vági vóru ynski frammi um at vita, hvat veruliga fór fram og síðani tað hefur tað verið eitt ynski hjá Jarðfrøðissavningnum at fáa sett upp mátarar í Føroyum.

Tað er Heri Ziska, sum stendur fyrri hesum partinum av arbeiðinum á Jarðfrøðissavningnum. Hann er útbúgvinn geofysikari, og tí eru ristingarnar á Lúsabanka nakað, sum hann eisini kann arbeiða við.

„Hetta er ótrúliga spennandi, tí hetta er fyrstu ferð, at jarðristingar eru máldar við Føroyar sigur hann men visir á, at tað menn vita um, so hava ristingar verið eina ferð áður. Tað var í 1967, at undirlendið í Vági og har í nánd risti so mikið, at fólk gjørdust rættliga klökk og bangin. Tá varð nøgv gitt um, hvat hetta mundi vera fyrri nakað. Onkur gitti, at ristingarnar kanska mundu stava frá seismikkshjótning. Tá brúktu seismikkskipini nevniliga dynamitt í sínum arbeiði. Eisini varð gitt, at ristingarnar stóðu frá fram-anlopum í undirgrundini - at grót kanska ruddið oman í op í undirgrundini. Ein íslenskur jarðfrøðingur, sum kom til Føroya fyrri at kanna fyrbrigdið, metti tó, at her mundi vera talan um

ein jarðskjálvti. Ristingarnar merktust so væl, tí skjálvtin var serliga grunnur, episentrið varð bert góðan kilometur niðri í undirgrundini. Mett verður, at tann skjálvtin hefur havt eina styrki uppa 2.2. Sjálv-

Martin Heinesen og Heri Ziska, sum standa fyrri tí tyðingarmikla arbeiðinum á Jarðfrøðissavningnum í sambandi við oljuleiting men nú eisini mætningum av jarðskjálvtum við Føroyar.



Figur 2  
Tá map shows the extent of the epicenters of the earthquakes of 1 May 1967 (dotted line), 3 May 1967 (solid line) and 14 May 1967 (dashed line). The star in the uppermost part of the map indicates the approximate location of the epicenters.

ur máldi íslendingurin eina risting uppa 1.0.

## Kann søguligt tilfar

Á Jarðfrøðissavningnum hava tey sett fólk at kanna søguligt tilfar eitt nú í bløðunum, um ristingar hava verið í Føroyum fyrr. Tað er Tina Mikkelsen, sum tekur sær av hesi uppgávu og hon sigur, at enn er hon ikki komin fram á nakað, sum bendir á, at tað hava verið jarðskjálvtar í Føroyum í søguligari tíð - við undantaki av ristingunum í Suduroynni fyrri meira enn 30

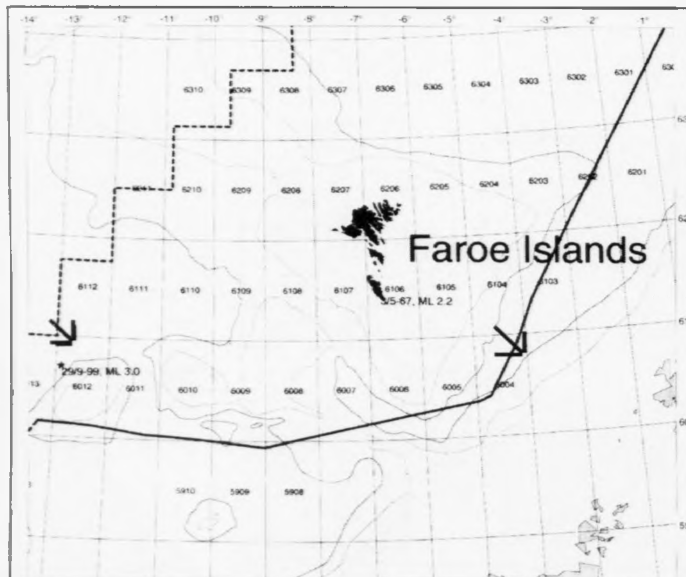
Jarðskjálvtin, sum varð máldur herfyrr, var einar 70 kilometrar undir Lúsabanka. Sí til Tá oljufelagini fara at bora við Føroyar um gott og væl eitt ár, verður tað helst í landssynningshorninum av landgrunninum, í nánd av verandi kendu bretsku keldunum. Sí til

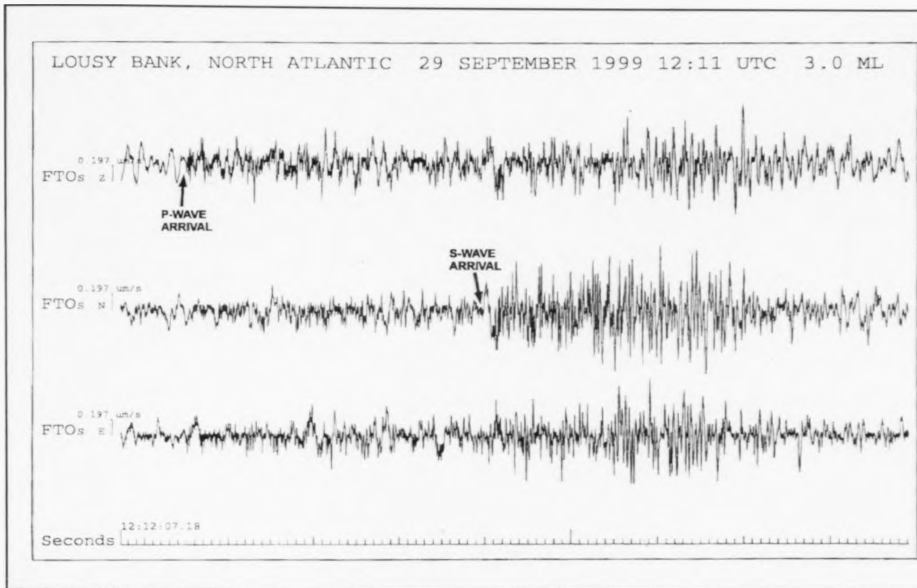
A kortinum síggja vit, hvat ristingarnar vóru á 1967. Her við Vág.

árum síðani. Hon hevði annars verið legin, um fólk, sum hava hoyrt søgur um ristingar fyrr í tíðini, vilja seta seg í samband við seg. Telefonin er 312306.

Jarðfrøðissavnið samstarvar annars við almenna bretska jarðfrøðiliga kanningarstovnin, „British Geological Survey“. Har eru tey komin nakað áleiðis við tí projektinum, men enn er eingi tekin til ristingar fyrri 1967.

Aftalan er at seta upp fyra mátarar aftrat kring Føroyar. Hesir verða í Froðba, Sørvági, Haldarsvík og í Svinoy. Tað er m.a. GEM-verkætlanin, sum hefur latið stuðul til uppsættingina av mátaranum. Henda verkætlan er eitt samstarv millum oljufelag og føroyskar myndugleikar undan fyrstu





Tú hefur tvey slög av byljugum, primer og sekunder byljugur. Fyrst koma primerbyljugurnar, tær eru nógv skjótari. Tíðarmunurin millum tær báðar sigur, hvussu langt harturti frá mántólinum skjálvtin er. Útslagið vísir so eisini, hvussu sterkar ristingarnar eru. Man má hava í minsta lagi triggjar mátistöðir fyrri at kunna siga, hvar skjálvtin er.

boringunum á føroyska landgrunninum. Martin Heinesen sigur, at tað hevur týðning fyrri oljufeløgini at fáa so neyva vitan um føroysku undirgrundina sum til ber, áðrenn tey seta borin í. Og í hesum sambandi hevur tað eisini stóran áhuga at vita, um jarðskjálvtar eru í undirgrundini. Oljufeløgini skulu meta um ymisk viðurskifti, eitt nú stabilitet á botni. Ti mugu tey eisini gera ymisk kanningar frammanundan fyrri at kunna kenna viðurskiftini so gott sum gjørligt.

**Neyvan avleiðing fyrri boring**

Tina Mikkelsen starvast í lótni á Jarðfrøðissavninum, har hon m.a. hevur til uppgávu at savna um tilfar um móguligar ristingar í undirgrundini fyrr í tíðini. Myndir Jens K Vang.

Tær ristingarnar, sum talan er um, fara neyvan at fáa nakra sum helst avleiðing fyrri ætlanir at leita eftir olju her hjá okkum, men tað er gott at hava hesa vitan, tí hon kann verða hent í øðrum samhangum eisini, t.v.s. í tí at kunna skilja alla jarðfrøðina um hesar leiðir. Tað er gott at hava dokumentation fyrri tí, sum veruliga kann henda her. Man sær annars úti á hellingini, at tað leysa tilfarið er rutt niður. Hvussu oftani hetta hendir og hvør orsøkin er, er eisini nakað, sum man kannar. Alt hetta er nakað, sum verður tikið við í metingunum, tá gjørt verður av, hvar ein borur verður settur í.

Leiðarin av Jarðfrøðissavninum heldur tað annars vísdaliga vera áhugavert at vita, hvussu jorðin er skrúvað saman, hvussu hon arbeidir og hvat hendir.

Jarðskjálvtamátarar eru týðningarmikið lið í hesum.

BRITISH GEOLOGICAL SURVEY  
MURCHISON HOUSE  
WEST MAINS ROAD  
EDINBURGH EH9 1JA

TEL: 0131 667 1000  
FAX: 0131 667 1877 (GEOG BGS)  
INTERNET: <http://www.bgs.ac.uk>

TO: Dave Brook - DETR 0171 896 3859  
Martin Heinesen - Faroes Geological Department 00298-311946  
Heri Zaka - Faroes Geological Department 00298-311946  
Trevor Evans - BP 01932-764077  
Phil Walker - Shell 01224-884839  
Victor Kartingyan - HSE 0171-737-6678

FROM: Alice Walker / Glenn Ford  
DATE: 3 October 1999  
TIME: 14:00 UTC  
PAGES TO FOLLOW: 1

SEISMIC ALERT: LOUSY BANK, NORTH ATLANTIC 29 SEPTEMBER 1999  
12:11 UTC 3.0 ML

An earthquake has been detected in Lousy Bank, North Atlantic on 29 September 1999 at 12:11 UTC with a magnitude of 3.0 ML. It was located using the newly installed Faroes station (FTO) together with the Murch, Orkney and Shetland networks. This is the first regional earthquake to be recorded on the Faroes station (FTO), which is some 350 km north east of the event.

The following preliminary location parameters are available for the earthquake:

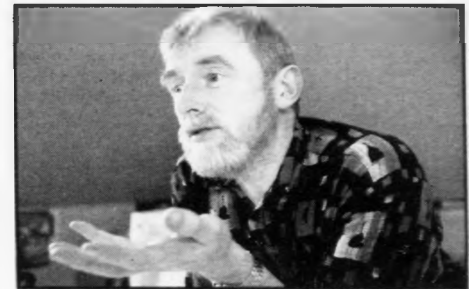
DATE: 29 September 1999  
ORIGIN TIME: 12:11:26.4 UTC  
LAT/LONG: 60° 11' North / 12° 59' West  
DEPTH: 17 km  
MAGNITUDE: 3.0 ML  
LOCALITY: Lousy Bank, North Atlantic

The earthquake locates some 290 km north east of the Hatten Bank earthquake, which occurred on 21 June 1998 and had a magnitude of 3.6 ML.

A seismogram of the event recorded on the Faroes station (FTO) is attached with the seismic arrivals marked.

Boðini frá British Geological Survey undir heitinum: „Seismic Alert, Lousy Bank. Har greitt verður umheiminum frá jarðskjálvti við Føroyar.

# Jarðfrøðis-savn týðandi leiklut í 1. útbjóðingini



Martin Heinesen, leiðari av Jarðfrøðissavninum

JAN MULLER

Í dag er Jarðfrøðissavnið ein deild undir Náttúrugripasavninum. Arbeiði verður tó við eini ætlan um at gera Jarðfrøðissavnið til ein sjálfstøðugan granskingarstovn undir Oljumálastýrinum. Uppgávan í dag er m.a. at vera tann forlongdi jarðfrøðiligi armurin hjá Oljumálastýrinum, nú oljuleiting skal í gongd. Stovnurin hevur ein týðandi leiklut í sambandi við ta leitstrategi, sum verður lögð í sambandi við komandi útbjóðing. Martin Heinesen er tí við í einum av hólkunum, sum Oljumálastýrið hevur sett til at fyrireika 1. útbjóðing.

Allar kanningar, sum verða gjørdar á føroyskum øki, og alt tilfar frá hesum økinum skal verða tókt hjá Jarðfrøðissavninum. Í loyvnunum til kanningar stendur, at øll feløg skulu lata Jarðfrøðissavninum alt tilfar ikki minst tað datavíðgjorda tilfarið. T.v.s. at Jarðfrøðissavnið hevur í dag mest sum alt tað tilfar og vitan um føroysku undirgrundina, sum Oljufeløgini sita inni við. Í veruleikanum hevur Jarðfrøðissavnið breiðari og betri grundarlag at meta um undirgrundina enn oljufeløgini hvør sær, tí savnið hevur upplýsingarnar hjá øllum feløgnum. Hinevni hevur stovnurin langt frá ta orku og serfrøði, sum oljufeløgini hava til sohvørt at

arbeiða viðari við tilfarinum.

Martin Heinesen viðgongur, at skipanin við at fáa allar upplýsingar frá olju- og øðrum feløgum frá føroyskum øki, er ikki galdandi fyrri umleið helvtina av Hvíta økinum, sum er vorðið eftir avtaluna við bretar um markið. Kortim sær hann ikki hetta sum nakran stóran trupulleika, tí teir hava sera gott samstarv við oljufeløgini, eisini tá talan er tann partin av Hvítu Sonuni, sum í dag er føroyskur. Men hesin parturin kemur so ikki undir avtaluna, tí hon er gjord, áðrenn helvtin av Hvíta økinum bleiv føroysk.

Í dag situr Jarðfrøðissavnið eisini inni við høpi av tilfar, sum ikki er endaliga víðgjørt. M.a. er talan um tær mongu royndir, sum eitt norskt kanningarfelag gjørdi á havbotninum við Føroyar fyrri nokrum árum síðani.

